

Kamppi 21.9.2023

Lea Grönlund

HYÖTYÄ JA ILOA ÄLYKÄNNYKÄSTÄ

-
-
-
-
-

Mitä
Miksi
Miten

Tutustu kännykkääsi/laitteeseesi
Tutustu perustoimintoihin
Tilit ja niiden hallinta
Peruskäyttö
Sovellukset
Yhteystiedot
Turvallisuus
Kivat sovellukset
Asiointi – Vahva tunnistautuminen
Liikunta- ja terveyssovellukset
Lisäoppia

Tutustu kännykkääsi/laitteeseesi

Kännykässä on paljon toimintoja ja voit opetella ne yksi kerrallaan!

Kuuloke

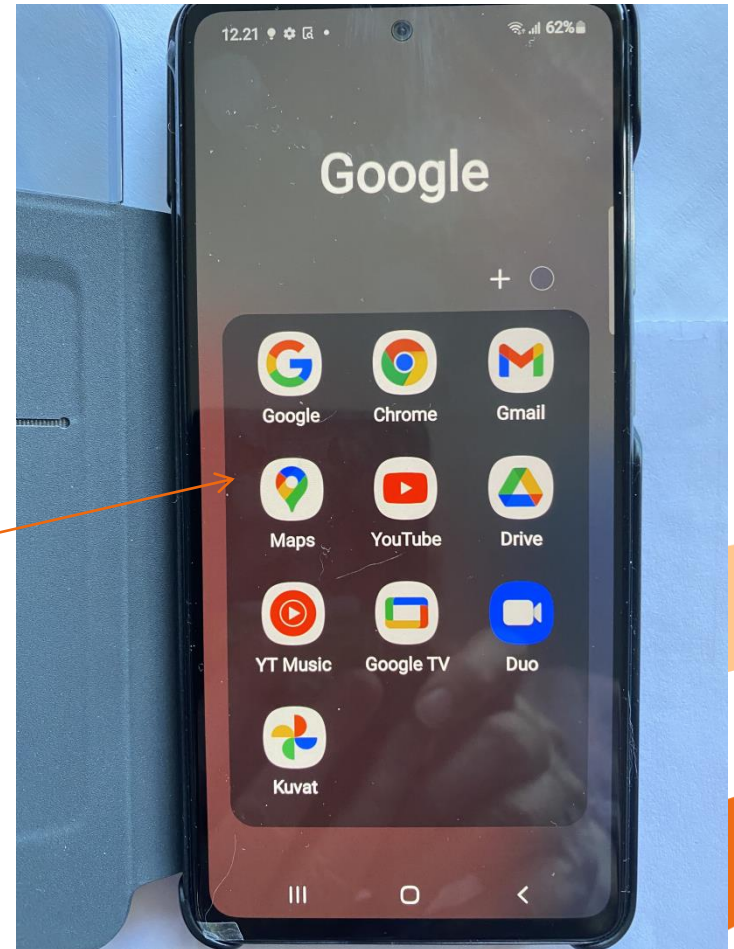
Äänvoimakkuus
Ylempi lisää
Alempi vähentää

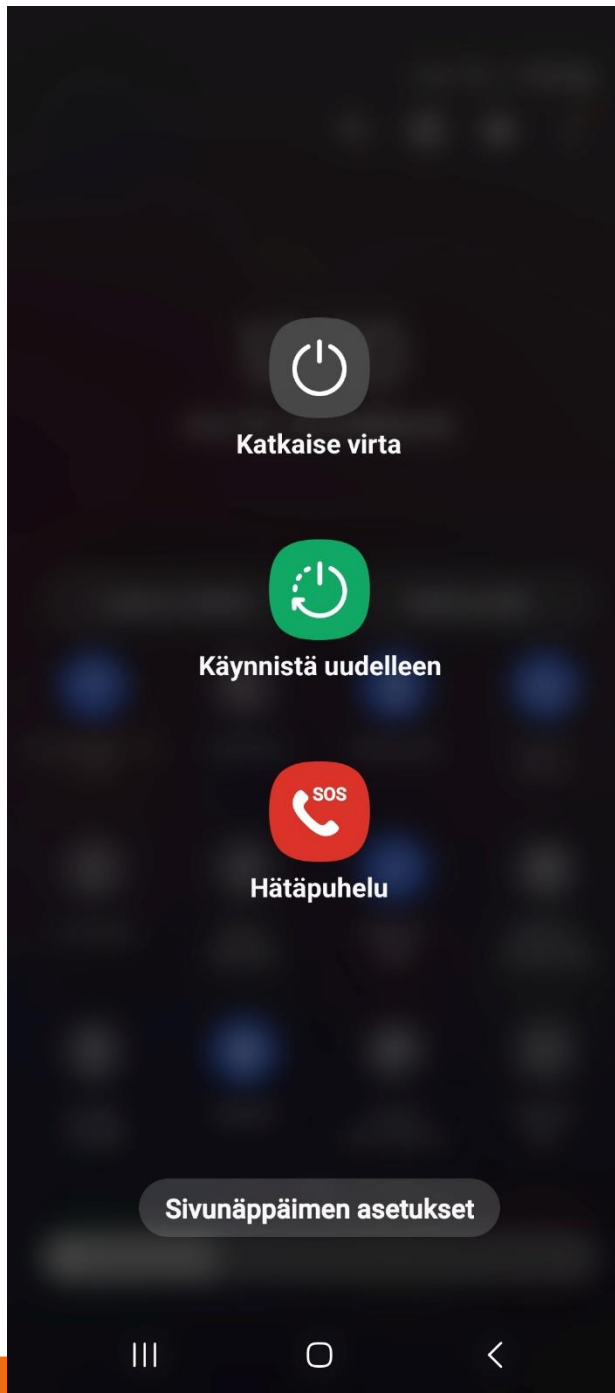
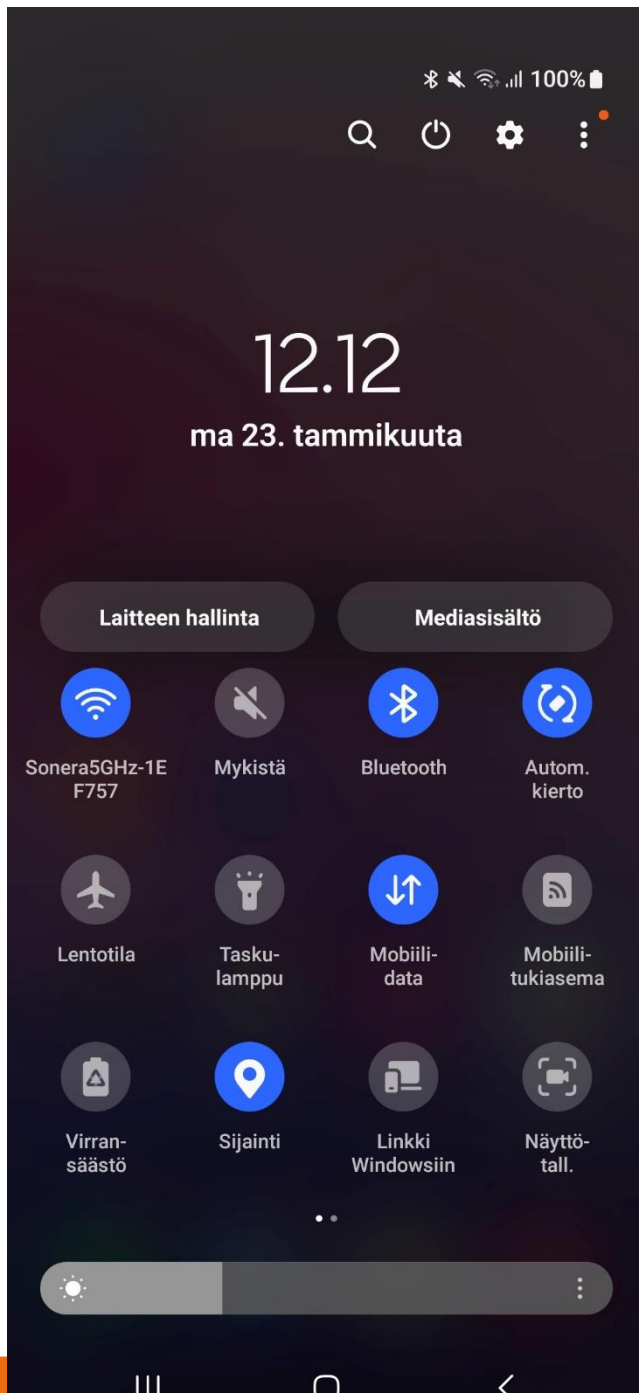
Virtanäppäin
Google Lens
Mikrofoni
Googlen haku
palkki

Sovelluskuvakkeet

Auki olevat
sovellukset
Kotinäppäin
Takaisin edelliseen

Mikrofoni

Toinen tapa:

**Android
sammutus= virta
pois
Vedä näytön
ylhäältä kaksi
kertaa, saat
näkömän, jossa
virtapainike**

11.13

Asetukset

Asetukset

Yleiset

Ilmoitukset >

Sanakirja >

Äänet ja
tuntopalaute >

VPN ja
laitehallinta >

Keskity >

Oikeudet ja
merkinnät >

Ruutuaika >

Yleiset >

Siirrä tai
nollaa iPhone >

Ohjauskes-
kus >

Sammuta

Näyttö ja
... >

iPhone virta pois

Sammuta

(←) iPhone löydettävissä sammuttamisen jälkeen >

Kumoa

Tutustu perustoimintoihin

- Äänet, värinä, äänetön, lentotila
- Kaiutin
- Soittaminen, vastaaminen, lopetus, viestit
- Puhelimen sulkeminen = virrankatkaisu
- Puhelimen avaaminen = virta päälle
- SIM-kortin PIN-koodi
- Äänen voimakkuus + ja –
- Kello, herätys, ajastin
- Muistutukset, muistiinpanot

Tutustu perustoimintoihin

- Muuta asetukset itsellesi sopiviksi:
- -Näytön aikakatkaistu
- -Tekstin eli Fontin koko ja **lihavointi**
- -Näytön kirkkaus

Miten saan puhelimen äänettömäksi?

- **iPhone:** kytkin puhelimen vasemmassa laidassa
- **Android:** ilmoituskeskuksessa kaiuttimen kuvaketta koskettamalla – värinä / mykistys (Vedä puhelimen ylhäältä alas ja kosketa kaiuttimen kuvaketta)
Android puhelimen hälytyksen saattaa saada hiljennettyä kääntämällä puhelimen . Ota käyttöön: Asetukset,-Puhelin, ... valikko, Hiljennä kääntämällä. Laita liukukytin päällä-asentoon.
- **Näppäinpuhelin:** paina pitkään näytön oikeassa alareunassa olevaa #-näppäintä
- **Äänet takaisin:** paina pitkään näytön oikeassa alareunassa olevaa #-näppäintä

Miten älypuhelimella soitetetaan?

- Valitse aloitus/vihreäluuri, valitse yhteystieto tai näppäimistön kuvake, näppäile numero ja paina vihreää luuria (tai ensin yhteystieto, soittoluuri)
- Lopetus painamalla tai vetämällä osoitettuun suuntaan punaista/lopetusluuria

Miten vastataan puhelimen soudessa?

(Eri puhelinmerkeillä voi olla eri tapoja.)

- iPhone ja Android: Joko koskettamalla vihreää luuria tai koskettamalla ja vetämällä oikealle tai osoitettuun suuntaan
- Android: Jos haluaa vastata nopeasti valmiilla tekstiviestillä, kosketa luuria ja vedä ylöspäin (esim. En voi puhua juuri nyt, soitan sinulle myöhemmin)
- Android ja iPhone: Jos on ollut joku toinen sovellus kesken, vastaa-painike tulee joko puhelimen ylä- tai alaosaan

Miten lopetetaan puhelu?

- Joko koskettamalla **punaista** luuria tai koskettamalla ja vetämällä vasemmalle tai alas

Soitetaan...

+358 44 9412184

Puhelu henkilöltä

+358 44 9412184

+358 4... • Puhelin
Saapuva puhelu

TTTTT SILETT

+33 1 41 86 ...
Ranska • 4 m...

Lisää Lähetä Historia
viesti

+358 46 507...
8.22

Vanhemmat

+358 50 369

Suosikit Äskeiset Kontaktit

Näpp Mykis Kaiuti Lisää
äimi... tä n

Vastaa
pyyhkäisemällä
vlös.

Viesti

Hylkää
pyyhkäisemällä
alas

Mistä saa ääntä hiljaisemmalle / lisää?

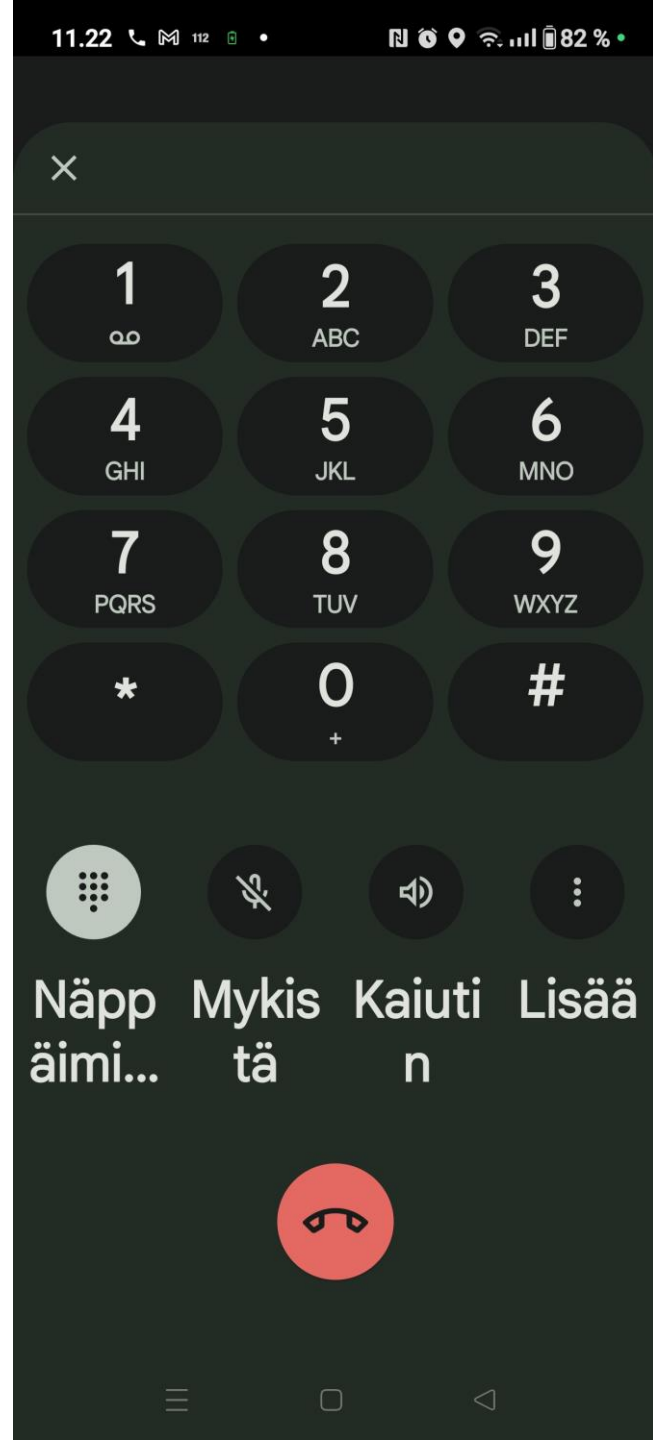
- Äänen voimakkuuden säädin on joko puhelimen oikeassa tai vasemmassa laidassa
- Painamalla alinta ääni pienenee - ja painamalla ylintä ääni voimistuu +

Miten se kaiutin saadaan päälle?

- Puhelun aikana valikko ilmestyy näytölle, kun otat puhelimen pois korvalta näet sen.
- Kosketa kaiuttimen kuvaa, niin puhe ohjautuu kaiuttimen kautta ja puhelinta ei silloin pidetä korvalla vaan esim. pöydällä
- Miksi: pitkä puhelu, käsi väsyy, jonotus

Miten valitsen numeroita puhelun aikana esim. terveyskeskukseen soittaessa?

- Ajanvaraus- tai asiakaspalveluun soittaessa pyydetään “Valitse 1” jne.
- Kun otat puhelimen pois korvalta puhelun aikana, näet valikon
- Kosketa näppäimistön kuvaa ja näppäimistö on käytössä puhelun aikana

Miksi näyttö pimenee jatkuvasti?

- Muuta näytön aikakatkaisua vaikka 2 minuutiksi

Eri merkkisillä Android puhelimilla voi olla asetusten eri kohdissa ja eri sanoilla ko. toiminto (virransäästötilassa ei voi muuttaa)

- Android: Asetukset – Näyttö – Virransäästö tai Näytön aikakatkaus – 15 sek, 30 sek, 1, 2, 5, 10, 30 min
- iPhone: Asetukset - Näyttö ja kirkkaus - Automaattilukitus - 30 sek, 1, 2, 3, 4, 5 min, Ei koskaan

Miten soitan häätänumeroon?

- Kosketa **vihreää** luuria ja ota näppäimistö esiin ja näppäile 112
- Käytä tarvittaessa kaiutinta
- Voit myös soittaa **112 suomi** –
sovelluksen kautta, jolloin hätäkeskus saa paikannuskoordinaatit heti näytölleen

Sijaintisi

60° 13.823 P
 025° 05.544 I

NÄYTÄ KARTALLA

Koordinaattijärjestelmä
 WGS84
 Paikannustarkkuus:
 12 m

Valikko

Sulje

Hätänumero

Tiedotteet

Palvelut

Asetukset

Tarvitsen apua

Päivystysnumero

Muut palvelut

Toiminta-

Mihin tarvitset apua?

Kiireellinen hätätilanne

Hätä- tai ongelmatilanne vesillä

Terveysneuvonta ja ensiapu

Hätä- tai ongelmatilanne ulkomailla

Keskusteluapu

112

Miksi näppäimistö ja kuva ei käänny vaakasuuntaan?

- Asetuksissa on silloin pystysuunnan lukitus päällä
- Miksi olisi hyvä käännyä: kirjoittaessa vaakasuunnassa saat isomman näppäimistön

Mikä se kauppa on?

- Kaupasta ladataan (ja ostetaan) sovellukset puhelimeen (monet niistä ilmaisia)
- iOS :llä iPhonella kauppa on **AppStore**

- Androidilla kauppa on **Play Kauppa**

**Kauppaan tarvitaan tili
=käyttäjätunnus ja salasana**

Mikä se tili on?

- iPhonella iOS tili on **Apple ID**
- Androidilla tili on **Google-tili**
- **Tilillä saadaan omaa, yksityistä tilaa ja käyttöoikeuksia Googlen tai Applen palveluihin**
- **Google ilmaista tilaa 15GB**
- **Applella iOS ilmaista tilaa 5GB**

- Ota käyttöön vihko, johon omalle sivulleen selkeästi merkitset kunkin sovelluksen nimen, tunnukset, salasanat pienet ja isot kuten ne on

- **Sovellus** **esim:Google-tili**

- **Tili = Käyttäjätunnus** **Tilkku.Maukuvainen98@gmail.com**

- **Salasana** **Jo%Jou5ar31%**

- **Sovellus** **esim: Apple ID**

- **Tili=käyttäjätunnus** **Tilkku.Maukuvainen98@icloud.com**

- **Salasana** **Kau%Nis&pai%%va**

- **<https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/fi/ajan-kohtaista/ohjeet-ja-oppaat/pidempi-parempi-nain-teet-hyvan-salasanan>**

- Puhelin Esimerkki
- Oma Puhelinnumero 0400123456
- Sim-kortin PIN-koodi 9769
- PUK-koodi 12345678
- Operaattorin numero
- Telia 020 690 400
- Elisa 010 190 240
- DNA 044 144 044

- Puhelin Esimerkki
- Puhelimen lukitus ja suojaus
- Android:
- Näytön lukituskoodi 6416 /nnnn
- iOS: (iPhone,iPad)
- Näytön pääsykoodi Iphone 476355/nnnnnn
- Lisäksi voi olla sormenjälki tai kasvotunnistus

Mihin ja miksi sitä tiliä tarvitaan? 1/2

- Laite ja sinut tunnustetaan
- Ostot /lataukset - ilmaisetkin Play-kaupasta tai AppStoresta onnistuu
- Sovellusten päivitykset onnistuvat
- Saa ilmaista levytallennustilaa pilvipalvelusta
varmuuskopiot tärkeitä
- Tiedot löytyy tunnuksilla eri laitteiden kautta
- Pilvipalvelusta saa tietonsa tunnuksillaan uudelle puhelimelle

Mihin sitä tiliä tarvitaan? 2/2

- Kadonneen laitteen voi paikantaa, soittaa siihen (vaikka olisi äänettömällä), tarvittaessa tyhjentää vaikka tietokoneen kautta tilitunnuksilla
- iOS laitteet: www.icloud.com/find
- Kirjaudu Apple-ID tunnuksillasi ja saat kartan ja siinä Apple laitteesi näkyvät, missä ovat
- Android-laitteet: www.android.com/find
- Kirjaudu Google tilillesi tunnuksillasi ja näet laitteesi ja valitse laite, jota haluat etsiä

Miksi päivitykset on tärkeitä

- **Turvallisuus ja haavoittuvuus**
- Uudet ominaisuudet ja parannukset
- Yhteensopivuus käyttöjärjestelmän kanssa
- **Miten**
- Automaattiset päivitykset /WiFin tai Mobiiliverkon kautta
- Manuaaliset päivitykset /Avaa sovelluskauppa AppStore tai PlayKauppa –napauta omaa kuvaketta oikeassa yläkulmassa – valitse Ylläpidä sovelluksia ja laitteita – Päivitä kaikki

Android

Etsi
laitteeni

Tili
Käyttäjätunnus
ja salasana

Lataukset

Sovellukset
Uudet ja
päivitykset

Kuvat,
tiedostot

Sähkö
posti

Kalenteri

Yhteystie
dot

Varmuuskopiot

iPhone/iPad/iPod
iCloud

Ohjelmien lataus (1/2)

- Avaa kauppa: , tai
- Hae sovellusta nimellä tai aiheella :
(Etsi, haku)
- Valitse haluamasi (parhaat arvioinnit, eniten latauksia)
- Kosketa Asenna / Hanki ja sovellus aloittaa latautumisen laitteellesi
- Jos kauppa kysyy salasanaa (Apple-Id tai Google-tilin salasana), anna se

Ohjelmien lataus (2/2)

- Jos kauppa kysyy maksuvälinettä, anna se vain maksullisille sovelluksille. Ilmaisille sovelluksille voit valita: **Ohita**
- Kun lataus on valmis, aktivoituu nappi **Avaa**
- Sovelluksen kuvake tulee viimeiseksi sovellusluetteloosi tai aakkosjärjestykseen riippuen laitteesta.
- Voit siirtää kuvakkeen haluamaasi paikkaan: paina kuvaketta sormella ja siirrä raahaamalla

Salli paikannus tai kameran käyttö?

- Pitääkö paikannus sallia sovellusta ladattaessa?

Kyllä pitää, jos sovellus sitä toimiakseen tarvitsee

Esimerkkejä: HSL, Kartat, 112 suomi, Fonecta Caller

- Pitääkö pankkisovelluksessa hyväksyä kameran käyttö?

Kyllä pitää, koska pankkien sovelluksissa on laskun maksussa kätevä viivakoodin luku ja se käyttää kameraa

Mitä teen älypuhelimella?

- Samat asiat kuin peruspuhelimella

- Puhelut
- Tekstiviestit
- Kalenteri
- Herätyskello
- Muistutukset
- Radion kuuntelu
- Valokuvaus

Moi,

Tiedä tärkeät numerot ja soittajat

- Tallenna yhteystietoihin tarvitsemasi numerot ja nimet ja ovikoodit ja postiosoitteet sekä s-postiosoitteet
- Taksit, talonmies/huoltomies, naapuri(avain), lääkäri/terveyskeskus
- ICE-koodi (in Case of Emergency)) lähiomaisen nimen eteen esim ICE Maija
- ICE-n tiedot saa älypuhelimiin lukitusnäytölle esim. valokuvana
- Käytä älypuhelimella **Fonecta caller** –sovellusta

Osoitekirjan ja operaattorien omapalvelu- turvallisuutta

- Pankkikortin sulkupalvelu 020333, ulkomailta +35820333, varanumero ulkomailta +35880012400
- Op-pankki 01000555, ulkomailta +3581000555
- Operaattorin Omapalvelut:
 - Minun Telia
 - Oma DNA
 - Oma Elisa

Tiedä operaattorisi

- SIM-kortin mukana toimitettu PIN-koodi suojaa SIM-korttia luvattomalta käytöltä, vaihda 0000 tai 1234 henkilökohtaiseksi
- PUK-koodi (Personal Unlocking Key) löytyy operaattorilta. Sillä avataan lukkiutunut SIM-kortti (talleta se, se säilyy samana sillä SIM-kortilla)
- Laita **lompakkoosi** tai laukkuusi muistiin operaattorin asiakaspalvelunumero. Näin saat suljettua nopeasti liittymäsi, jos puhelimesi katoaa
- puhelimen katoamisesta ilmoitettava aina ensimmäiseksi omalle operaattorille Telia 020 690 400, Elisa 010 190 240, DNA 044 144 044, liittymä suljetaan kokonaan tai väliaikaisesti
 - oma puhelinnumero säilyy
- varastetusta puhelimesta ilmoitus poliisille kun ilmoitus operaattorille liittymän sulkemisesta on tehty

Turvallisuus

- Turvapainike (joissakin malleissa)
- Sovittuna aikana soitto ystävälle
- Soittorinki
- Älä soita outoihin numeroihin (ainakaan, jos maa muu kuin Suomi) (Suomi +358...)
- Älä lainaa puhelinta tuntemattomille

Turvallisuutta

- Hälytykset, esim. lääkemuistutus
- Karttasovellus näyttää missä olet
- Taskulamppu kännykässä (useissa jo valmiina)
 - Älypuhelimiin saa taskulamppuohjelman (Appin)
- Kamera – tilannekuva tapahtumasta tai henkilöstä
- Kännykkä turvana ladattuna ja virta päällä –paikannus mahdollisuus
- Lataus vaikka aamukahvin aikana valvottuna
- Sammuta virta vaikka kerran viikossa
- **Mukana aina** niin, ettei se putoa tai kastu eikä varasteta

Varovaisuus, riskien tiedostaminen

- Älä vastaa tekstiviesteihin, joissa luvataan voittoa jostain johon et ole edes osallistunut
- Älä usko tuntemattoman viestiä, joka lupaa liian hyvää ollakseen totta
- Jos saat poikkeavan laskun operaattoriltasi, ota heti yhteyttä.
- Voit laitattaa operaattorilla soitto- ja tekstiviestiestoja viihde yms.palveluihin

Varovaisuus, riskien tiedostaminen!

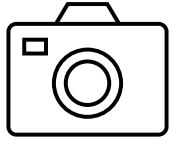
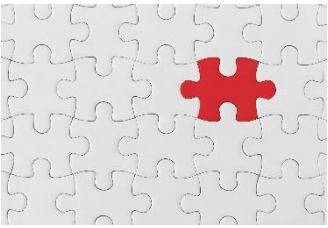
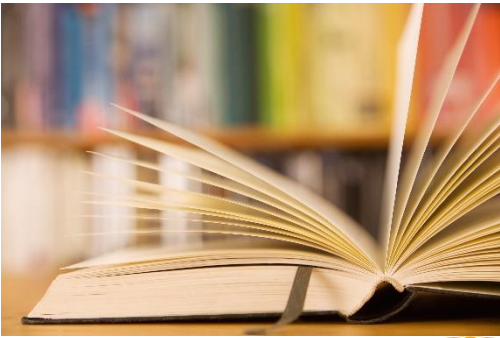
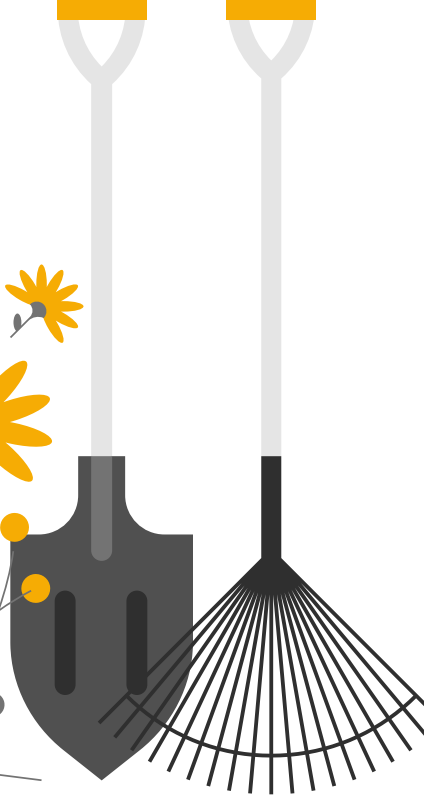
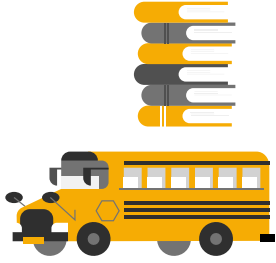
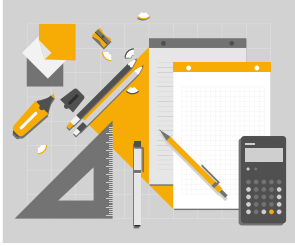
- Hyviä ohjeita turvallisuuteen löytyy osoitteista (linkkisivuilta saa ajankohtaista turvatietoa)

<https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/fi/ajankohtaista/ohjeet-ja-oppaat/ohjeet-ja-oppaat-yksityishenkiloille>

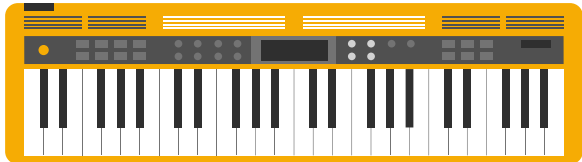
- [Tietoturva — SeniorSurf](#)

Mitä kivoja ja hyödyllisiä sovelluksia olisi?

- Asiointiin liittyvien lisäksi tärkeä kohderyhmä on omat harrastukset ja niihin liittyvät sovellukset
- Musiikki, pelit, matkustaminen, urheilu, terveys, liput, lehdet, valokuvaus, ruoanlaitto, käsityöt, kirjojen lukeminen tai kuuntelu, luonto ...

enter

- Hyvää tietoa ohjeineen eri sovellusten käytöstä löytyy
- www.yle.fi/digitreenit

Asiointi

Vahva tunnistautuminen

Moniin verkkoasiointipalveluihin tarvitaan vahva tunnistautuminen:

Pankkitunnukset tai mobiilivarmenne

<https://mobiilivarmenne.fi/>

Vahva tunnistautuminen tarvitaan

➤ Pankkisovelluksiin:

- Op-mobiili
- S-mobiili
- DanskeBank, Danske Id
- Nordea Mobile, Nordea ID
- POP Mobiili

➤ Terveys- ja veropalveluihin:

Kanta, Omakanta, Maisa, Keva.fi, Vero.fi, Suomi.fi

➤ Verkko-ostoihin

➤ Monien sovellusten tunnusten luontiin: HSL, Yle-Areena, MTV Katsomo, MinunTelia, OmaElisa, OmaDna, ABC-Mobiili, OmaPosti

➤ Palveluihin, joissa on rahaliikennettä

Hyödyllisiä ja kivoja sovelluksia

Liikunta- ja terveyssovellukset

- StepsApp askelmittari automaattinen
- Terveys (iPhone) monipuolinen
- Sykkeen mittaaminen
- SportsTracker
- Google Fit
- Askelmittari
- Pedometer
- StepsApp
- Selkäliiton <https://selkakanava.fi/>

Liikunta- ja terveyssovellukset

- <https://www.google.com/search?q=jumppakissan+taukojumppa&oq=jumppakiss&aqs=chrome.1.69i57j35i39j0i512l5j69i61.7310j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>
- Jumppakissan taukojumppa
- [Tilaa maksuton taukojumppamuistutus | Selkäliitto \(selkakanava.fi\)](#)
- <http://www.youtube.com/c/jumppakissa>
- <https://www.youtube.com/watch?v=3gGpRiV09uU>

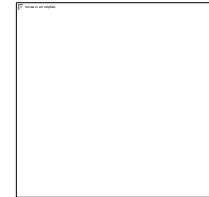
Internetin käyttö ja tiedon haku

- **Selaimia:** iPhone – Safari
- Android: Chrome
- **Tärkeisiin sovelluksiin selaimella nettiin ja osoiteriville kirjoitetaan** haluttu palvelu, ellei ole omaa sovellusta mobiilille (Kanta.fi, Vero.fi, Nordea.fi, Op.fi)
- **Tiedon haku:** Google – joko kirjoittaen hakukenttään tai painamalla mikrofonin kuvaketta puhuen selkeästi haettava tieto
- (Mikrofonia käyttäen voi puhua myös viestin, sähköpostin, muistiinpanon tms)

Yhteydenpito

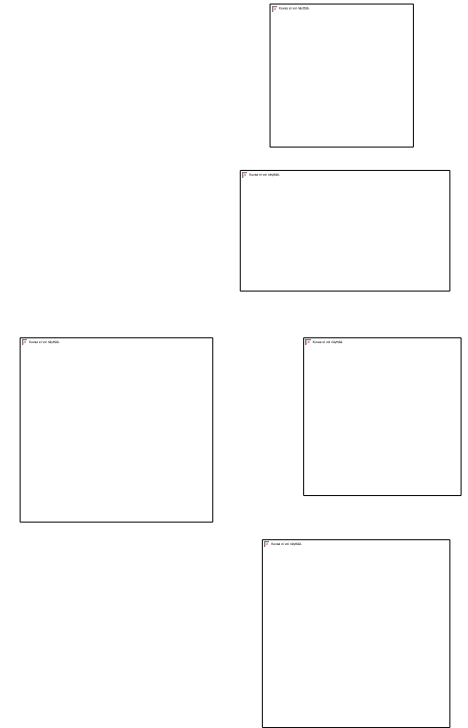
- Puhelut, viestit
- WhatsApp soitto, ryhmät, videopuhelut, viestit, kuvien lähetys
- Messenger
- Sähköposti

Yhteisöpalvelut - Sosiaalinen media -Some

- Facebook
- YouTube
- Twitter

- Instagram
- Blogit

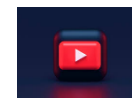
Pankkipalvelut

- Lataa käyttämäsi pankin sovellus puhelimeesi (turvallisempi kuin netin kautta)
- OP-mobiili
- S-mobiili
- Nordea Mobile ja Nordea ID tai tunnuslukulaite
- Aktia Mobiilipankki ja Aktia ID

Musiikki ja Tv

- Radiot.fi sovellus kaikki Suomen radioasemat
- Radioplayer
- Tunein amerikkalainen
- Iltapulu tv-ohjelmat kätevästi
- Yle Areena
- MTV Katsomo
- Ruutu
- YouTube
- Shazam ja SoundHound musiikintunnistus
- Tv n lisälaite Chromecast – kännykästä kuva Tv:lle (Areena, ym)(39€)

Sov.kuvake

Kuvat korteiksi ja kirjoiksi

- Voit ottaa kuvia kiinnostukseesi mukaan ja muokata niitä ja tehdä niistä postikortteja ja lähettää Posti sovelluksella ihan postin kantamana postiluukkuun
- Voit hakea Kuvista hakusanalla esim. ruusu, ruoka ym
- Kuvakirjat vaikka Ifolor sovelluksella perhejuhlista yms.

Kuvien jakaminen

- Kännykällä voi valita kuvan ja jakaa vaikka tekstiviestinä, WhatsApilla, FB:iin, Twitteriin, sähköpostilla ym.

Pelit 1/2

- Pasiassi Solitaire
- Sanapala
- Vahvike.fi
- tetris, mahjong, ristinolla
- <https://papunet.net/pelit/pelit>
- Aypaa.com
- Muistipuisto.fi (netin kautta)
- Ryhmärenki.fi (netin kautta)
- Aivoterveudeksi (Muistiliitto)iOS

Pelit 2/2

- **Sudoku** numeropeli
- **Candy Crush Saga** yhdistä karkeista ketjuja
- **Hay Day** viljele maatilaa
- **FruitSorter** eri hedelmien lajittelua liukuhihnalta

Lehdet

- Iltasanomat
- Iltalehti
- Helsingin Sanomat
- Helsingin uutiset helsinginuutiset.fi
- Kirkkojakaupunki.fi
- Voit tehdä ryhmiä samankaltaisista

Kirkko ja kaupunki
sivuilta

vetämällä ne päällekkäin ja nimeämällä
esim. Lehdet

Missä? Minne?

- Sijainti Missä minä olen?
- Kartat
- Google Maps
- HERE WeGO –kartat
- Google Earth: tutki paikkoja maapallolla
- Retkikartta.fi (Metsähallitus) retkeilykohteet
- HSL, VR Mobiili, VR lähijunat, Reittiopas, Junat
- VRMatkalla, Reitit & Liput, Finnair, Tallink&SiljaLine,

Kirjojen kuuntelu

- Maksuttomien Celia äänikirjojen kuuntelu
Celianet tunnukset saa kirjastosta
- Sovellus Pratsam Reader Play kauppasivustolta
Apple Storesta
- Kätevää kuunnella kuulokkeilla vaikka kävellessä puhelin taskussa
- Helmet kirjastosta kirjaston ohjeiden mukaan
- Maksullisia: BookBeat, Elisa kirja, Storytel, Nextory, Supla

Mitä muuta teen älypuhelimella?

- Internetin käyttö ja tiedonhaku
- Voi hakea mitä vain, mikä kiinnostaa
- Opiskella kieliä, musiikkia ja mitä vain
- Tehdä virtuaalimatkoja
- Omiin harrastuksiin lisätietoa
- Oopperaa, balettia www.stage24.fi
- Ym, ym

Miten voin oppia niin paljon uusia asioita?

- Ihmettele, innostu ja ole utelias
- Ole iloinen oppimastasi
- Harjoittele ja kerta
- Kun tulee uusi ja outo tilanne kysy kaverilta
- Harjoitelkaa yhdessä

Mistä saan apua ja lisäoppia?

- Tule Enterin henkilökohtaisiin opastuksiin
- **Enterseniior.fi** sivuilla Enter opastaa löytyy opastuspaikat ja **Opiskele itse** sekä **Tapahtumat** löytyy paljon tietoa aiheesta
- Etäopastusta saa varattua www.etäopastus.fi kautta tai puh.maanantaisin ja torstaisin klo 10-12
puh. 044 700 7101

Kiitos!

Lea Grönlund

Enter ry

www.entersenior.fi

info@entersenior.fi

